

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра дошкільної освіти

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕХНОЛОЇ РОБОТИ ГУВЕРНЕРА**

Автор:
к.пед.н., доцент
Соколовська Олександра Семенівна

Миколаїв 2019-2020

Лекції з дисципліни

Лекція № 1.

Тема: «**Гувернерство як соціально-педагогічне явище**»

План

1. Генезис і розвиток гувернерства як цілісної педагогічної системи
2. Історико-педагогічний аналіз становлення інституту соціального гувернерства
3. Професійна характеристика соціального гувернера

Лекція № 2.

Тема: «**Організаційно-педагогічні засади підготовки соціального гувернера до роботи з вихованцями**»

План

1. Діагностика виховного потенціалу сім'ї
2. Завтосування потенціалу соціального середовища в організації освітньо-виховної діяльності гувернера. Алгоритм входження соціального гувернера в сім'ю

Лекція № 3.

Тема: «**Першооснови соціально-педагогічної роботи гувернера з різним контингентом вихованців і батьків**»

План

1. Психолого-педагогічні основи професійної діяльності соціального гувернера з дітьми з особливими потребами
2. Технології роботи соціального гувернера з вихованцями дошкільного віку
3. Наукові засади складання соціальним гувернером режиму дня вихованця
4. Методика підготовки дитини до школи в домашніх умовах

Лекція № 4.

Тема: «**Особливості діяльності роботи гувернера**»

План

1. Особливості професійної діяльності соціального гувернера з дітьми шкільного віку
2. Організація професійної діяльності соціального гувернера з формування культури поведінки та спілкування виховання

Лекція № 5.

Тема: «**Технології організації діяльності вихованців**»

План

1. Технологія організації образотворчої, театральної та музичної діяльності вихованців у домашніх умовах
2. Технологія організації дозвілля вихованців у домашніх умовах

Практичні заняття

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Гувернерство в сучасних умовах: соціально-педагогічний аспект

Теоретичні питання:

1. Генезис і розвиток гувернерства як цілісної педагогічної системи
2. Історико-педагогічний аналіз становлення інституту соціального гувернерства
3. Професійна характеристика соціального гувернера

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Гувернерство в сучасних умовах: соціально-педагогічний аспект

Теоретичні питання:

1. Сучасний погляд на професійну діяльність соціального гувернера. Ведучі чинники відновлення професії гувернер в соціальному середовищі сучасної України.
2. Визначення понять “гувернер”, “гувернантка”, “гувернерство”. Професія соціальний гувернер.
3. Права та обов’язки гувернера в сім’ї.
4. Законодавча база діяльності соціального гувернера (Конвенція ООН про права дитини. Сімейний кодекс України. Цивільний кодекс України. Закон України “Про освіту”).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Характеристика гувернерства від Ренесансу до XVIII ст.

Теоретичні питання:

1. Гувернерство в епоху Відродження та Реформації (14 століття). Мартін Лютер.
2. Педагогіка “нового часу”. Поява терміна “гувернер” (Франція, Мішель Монтень, 16 століття).
3. Гувернерство в епоху Просвітництва. Природне виховання Ж.-Ж. Руссо. Філантропізм (любов до людини) – система виховання Йоганна Базедова.
4. Розвиток гувернерства на території Київської Русі у 18 столітті. Козацьке виховання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4.

«Розвиток і розквіт гувернерства в Європі у XIX ст.»

Теоретичні питання.

1. Вклад у розвиток гувернерства:
 - Й.Г. Песталоцці;
 - І. Канта;
 - Й.Ф. Гербарна;

- Ф. Фрьобеля;
- А. Дістервега;
- Г. Спенсера.

2. Особливості гувернерства в Європі у ХІХ столітті.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

«Ідея всебічного розвитку особистості в гувернерських виховних системах ХVІ – ХVІІІ ст.»

Теоретичні питання.

1. Аналіз гувернерських методик за трьома періодами.
2. Провідні ідеї всебічного розвитку особистості в гувернерській виховній системи М.Монтеня.
3. Педагогічна позиція Ф.Бекона щодо виховання особистості.
4. Методичні рекомендації з питань родинного виховання Я.А.Коменського.
5. Гувернерська система виховання особистості за Дж. Локком.
6. Провідні принципи гувернерської системи виховання за Ф. де Ламоттом Фенелон.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

«Технології вирішення проблеми формування особистості в теорії і практиці домашнього виховання Європи у ХІХ – поч. ХХ ст.»

Теоретичні питання:

1. Основи формування особистості в теорії і практиці домашнього виховання в Європі ХІХ – ХХ ст.
2. Технології системи домашнього виховання за Й.Г.Песталоцці.
3. Виховна система формування особистості в домашніх умовах за методикою Й.Ф.Гербарта.
4. Природовідповідність у виховних технологіях А.Дістервега.
5. Ідеальна система домашнього виховання за Г. Спенсером.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

«Індивідуальне виховання як керівництво процесом розвитку особистості Російській Імперії ХІХ – ХХ ст.»

Теоретичні питання:

1. Виховна концепція за Ястребцевим.
2. Основи психологічних знань та шляхи застосування їх у педагогічній практиці гувернерів.
3. Роль зарубіжних індивідуальних виховних систем в педагогічній науці та практиці Російської Імперії.
4. Індивідуалізація виховного підходу за Г.Рукавишниковим.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Методика домашнього навчання в Російській імперії

1. XIX – на поч. XX ст.

Теоретичні питання:

1. Збереження здоров'я дітей в процесі навчання. Рекомендації А. Дивногорського.
2. Вивчення рідної та іноземної мов. Твір К.Д.Ушинського "Рідне слово".
3. Методика навчання читанню.
4. Методика навчання письма.
5. Методика роботи з книгою.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Методика навчання дитини в домашніх умовах в Європі

в XIX – на поч. XX ст.

Теоретичні питання:

1. Підготовка гувернерів за методикою Й.Г.Песталоцці та Й.Ф. Гербарна.
2. Методика індивідуального навчання і виховання Ф.Фрєбеля, А.Дістервега.
3. Індивідуалізована система домашнього навчання Г.Спенсера.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Нові дидактичні підходи в педагогічній теорії і практиці роботи гувернера XX - поч. XXI століття. Теоретичні питання:

Теоретичні питання:

1. Аналіз індивідуалізованих методик навчання молодших школярів.
2. Методика навчання молодших школярів С.М. Лисенкової.
3. Методика навчання грамотного письма П.С. Тоцького.
4. Система індивідуалізованого навчання В. Ф. Шаталова, Є. М. Ільїна.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

«Першооснови соціально-педагогічної роботи гувернера з різним контингентом вихованців і батьків»

Теоретичні питання.

1. Психолого-педагогічні основи професійної діяльності соціального гувернера з дітьми з особливими потребами
2. Технології роботи соціального гувернера з вихованцями дошкільного віку
3. Наукові засади складання соціальним гувернером режиму дня вихованця
 - Поняття про режим дня вихованця.
 - Причини порушення режиму дня дитини в родині. Взаємодія соціального гувернера з батьками щодо погодження та дотримання режиму дня вихованців.

- Орієнтовний режим дня для дітей дошкільного віку (від 3 до 6 років).
- Основні вимоги до складання режиму дня для учнів початкових класів.
- Взаємодія соціального гувернера з батьками щодо організації та дотримання режиму дня вихованця.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

«Методика підготовки дитини до школи в домашніх умовах»

Теоретичні питання.

1. Психолого – педагогічна характеристика готовності дитини до школи.
2. Методика підготовки дитини до школи в домашніх умовах
 - Перші шкільні труднощі: проблема адаптації першокласників.
 - Як допомогти першокласнику звикнути до школи.
 - Характеристика готовності дитини до навчання в школі.
 - Коригуючі ігри для майбутніх першокласників.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

«Особливості діяльності роботи гувернера»

Теоретичні питання.

1. Особливості професійної діяльності соціального гувернера з дітьми шкільного віку
 - Психолого-педагогічна характеристика дітей молодшого шкільного віку.
 - Профілактика психологічного навантаження.
 - Комп'ютер і здоров'я дитини молодшого шкільного віку.
2. Організація професійної діяльності соціального гувернера з формування культури поведінки та спілкування виховання
- 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

«Організація професійної діяльності соціального гувернера з формування культури поведінки та спілкування виховання»

Теоретичні питання.

1. Зміст поняття «культура діяльності». Правила культури поведінки та діяльності.
2. Методи і прийоми формування культури спілкування дітей із дорослими і однолітками.
3. Застосування класичних правил етикету у роботі соціального гувернера з вихованцями та їх батьками.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 15
«Особливості діяльності роботи гувернера»

Теоретичні питання.

1. Перегляд і обговорення документального фільму «Обережно, няня!».
2. Порівняйте методику навчання звичайної школи з методикою «вільного виховання». Заповніть таблицю.

	позитивне	негативне
Звичайна школа		
«Вільне виховання»		

3. Дайте порівняльну характеристику «Батавія-план» і «Дальтон-план».
4. Вичленіть основні причини, що сприяли знищенню гувернерської системи в радянській державі.

ЗМІСТ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

(ІНДЗ)

Завдання: підготувати презентацію.

Орієнтовні теми:

1. Гувернерство в епоху Відродження та Реформації. Мартін Лютер.
2. Поява терміна “гувернер” (Франція, Мішель Монтень, 16 століття).
3. Де Фенелон “Про виховання дівиць”, “Телемак”.
4. Ж.-Ж. Руссо “Еміль, або про виховання”, “Юлія, або Нова Елоїза”.
5. Й. Базедов. Навчання і виховання дітей у школі “Філантропін”.
6. Виховна системи І. Канта.
7. Ф. Фрєобель “Про виховання людини”.
8. Г. Спенсер “Виховання розумове, фізичне й моральне”.
9. Виховання в закладах закритого типу. М. Даниленко.
10. Помилки у вихованні дітей. І. Самойлович, А. Комб.
11. Граф де Фенелон. Навчання хлопчиків і дівчаток.
12. Ж.-Ж. Руссо. Методика навчання дитини з дванадцяти років.
13. Погляди на навчання Й.Г. Песталоцці.
14. Навчання у формі гри. “Дарунки Фрєобеля”.
15. Принципи і правила навчання А. Дістервега.
16. Збереження здоров'я дітей в процесі навчання. Рекомендації А. Дивногорського.
17. Методика укрупнення дидактичних одиниць Ерднієвих Б.П. і П.М.
18. Методика навчання читання В.Л. Мельник.
19. Опорні конспекти В.Ф. Шаталова.
20. Методика навчання грамотного письма П.С. Тоцького.

Теми творів-есе:

1. Гувернерство як напрям діяльності соціального педагога.
2. Якою Вам вбачається професія сучасного гувернера? Чи існують перспективи у такої діяльності?
3. Який він – сучасний гувернер? Хто стане соціальним гувернером?
4. Значення гувернерської діяльності для розвитку особистості.
5. У чому складність роботи соціального гувернера? Які умови успішності роботи соціального гувернера?
6. Чим приваблює Вас діяльність соціального гувернера? На Ваш погляд, чи впораєтесь Ви з цією роботою?

Тестові завдання
курсу „Технології роботи соціального губернатора”
(для студентів 5 курсу)

1. Терміни „губернер”, „губернерство” вперше виникли у:
 - а) XVIII столітті у Німеччині;
 - б) XIV столітті у Франції;
 - в) XIX столітті в Росії.
2. На сучасному етапі дослідниками визначено ... етапів розвитку губернерства:
 - а) дванадцять;
 - б) тринадцять;
 - в) одинадцять.
3. Розквіт губернерства в Російській імперії пов’язаний з епохою правління:
 - а) Петра I;
 - б) Катерини II;
 - в) Миколи II.
4. Першою громадською освітньо-виховною установою для навчання вітчизняних домашніх педагогів в історії Російської імперії вважається:
 - а) жіночий навчальний заклад „Сен-Сіра”; б) Виховне товариство благородних дівчат; в) Маріїнський інститут.
5. „Положення про домашніх наставників та учителів” було затверджене:
 - а) 1 вересня 1834 року; б) 1 липня 1864 року; в) 1 липня 1834 року.
6. Автором „Керівництва для губернанток” є:
 - а) К.Д. Ушинський; б) С. Лікок; в) В.Ф. Одоєвський.
7. Засобом реалізації якого підходу в педагогіці виступає виховання дитини в умовах сімейно-побутового середовища?
 - а) особистісно-орієнтованого;
 - б) індивідуального; в) гуманістичного.
8. Гра в житті дитини – це:
 - а) соціальна потреба у пізнанні навколишньої дійсності;
 - б) засіб навчання і виховання;
 - в) діяльність у певний (вільний) час.
9. До методик раннього розвитку дитини належать: а) „Структура інтелекту” Дж. Гілфорда; б) Теорія М. Ібука; в) Методика М. Монтесорі.
10. Вхідження дитини в гурт інших дітей, сприймання нею групових цінностей, можливість впливати на зміну їх на краще визначається як:
 - а) соціалізація;
 - б) групова взаємодія;
 - в) соціальна адаптація.
11. До показників соціального здоров’я дитини належить:

- а) розвинена мова;
 - б) віра в Бога;
 - в) культура користування матеріальними благами.
12. Основним критерієм готовності дитини до школи є: а) інтелектуальна готовність; б) фізичний розвиток; в) морально-вольова зрілість.
13. До елементарних математичних уявлень дитини належать: а) уявлення про кількість; б) орієнтування у просторі; в) орієнтування у часі.
14. До різновидів обдарованості не належать:
- а) технічна;
 - б) соціальна;
 - в) шахова.
15. До показників психологічного розвитку дитини належать:
- а) розвиток пам'яті, уваги, уяви; б) орієнтування у просторі та часі;
 - в) наявність навичок самообслуговування.
16. У процесі формування особистості дитини провідне значення мають: а) соціальне оточення та культурно-історичне середовище; б) висококваліфіковані та досвідчені педагоги; в) матеріальний достаток родини.
17. Про соціальну компетентність дошкільняти свідчать:
- а) групова взаємодія, розуміння іншої точки зору, регуляція спільної діяльності, розвинене спілкування;
 - б) групова взаємодія, регуляція спільної діяльності;
 - в) соціалізація, розуміння іншої точки зору.
18. Гувернерська діяльність фахівця зумовлює: а) всебічний гармонійний розвиток дитини; б) інтелектуальний розвиток (освіту) дитини; в) набуття дитиною навичок самообслуговування.
19. Який з наведених нижче факторів найбільше свідчить про професіоналізм соціального гувернера:
- а) особистісне переконання: „Спочатку любити, а потім – виховувати дитину”; б) вихованість, грамотна мова, знання методик всебічного гармонійного розвитку дитини;
 - в) наявність диплому за спеціальністю гувернер.
20. Ефективною формою взаємодії соціального гувернера із батьками вихованця є:
- а) консультації, бесіди;
 - б) періодичне залучення батьків до безпосередньої взаємодії із дитиною під час виховних моментів та сімейних свят; в) відверті розмови за чашкою кави.

Вірні відповіді

№ питання	Варіант відповіді	№ питання	Варіант відповіді	№ питання	Варіант відповіді	№ питання	Варіант відповіді
1	Б	6	В	11	В	16	А
2	А	7	А	12	В	17	А
3	Б	8	А	13	А,Б,В	18	А
4	Б	9	Б, В	14	А	19	А
5	В	10	А	15	А	20	А, Б

Контрольна робота № 1

I варіант

1. Поясніть причини різноманітного трактування понять „домашній педагог”, „домашній учитель”, „наставник”, „гувернер”.
2. Проаналізуйте діяльність домашніх наставників у родинах дворянства. Порівняйте її зі змістом освіти у царській родині.
3. Назвіть рівні жіночих навчальних закладів, які здійснювали підготовку домашніх педагогів.

II варіант

1. Визначити поняття “гувернер”, “гувернантка”, “гувернерство”. Професія соціальний гувернер.
2. Укажіть основні тенденції, характерні для розвитку гувернерства у 90-і роки ХХ століття.
3. Окресліть погляди видатних педагогів на домашню освіту.

Контрольна робота № 2

I варіант

1. Назвіть основні критерії вибору соціального гувернера на сучасному ринку освітніх послуг.
2. Проаналізуйте зміст і форми підготовки сучасних соціальних гувернерів.
3. Поясніть вплив режиму дня на виховання дитини.

II варіант

1. Проаналізуйте підготовку соціальних гувернерів на сучасному етапі.
2. Поясніть особливості взаємодії соціального гувернера з батьками вихованців.
3. Розкрийте сутність та значення здорового способу життя дитини.